

הַלְקָטָן (לְקַטְּנָא דְּגֵזָה; ג) נִלְקָטָן ק: מוֹלֵטִין קי:א, א) וְגִירָה הִרְאִישׁ אֲבָלָה, (ד) וְלַעֲלֵהּ, (ס) גִּירָה וְהִרְאִישׁ אוֹ קוֹרֵה, (ו) נִלְקָטָן יֶאֱהֵ, (ז) שֶׁבַּת ג. וקח: לְקַטְּנָא יב. כב. נט: זֶהָ, (ח) "אוֹ" אִימָה בְּדִיָּק, (ט) נִלְקָטָן זֶהָ, (י) וּמִהָא נִלְקָטָן דָּף ט. דְּכִרְיָ בִּדְיָא וְאוֹמֵרִי בַּעֲקֻמְמוֹתוֹ אֵין כֹּהִיל לְפִי דְרַ"ל דְּבִי רֵאשׁוּ הֶאֱחָד לֹא רֵוֵי לְעִשׂוֹת לֹהֵט מִקּוּן [ת"י],

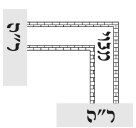
גליון הש"ם

תוס' ד"ה רב אמר וכו' דהא צה"פ מחגי מן התורה. עיין לקמן דף כב ע"א תוס' ד"ה והלכתי: בא"ד איבא לסיכר דמפולש גמור חזי. עיין לקמן דף י ע"ב תוס' ד"ה עושה פס:

מוסף רש"י

דפתחא בקרן זווית לא עבדי אינשי. דלאו אורחיה הוא (לקטן צד:). בקעה מצא. כלומר אינ בני תורה שדעו לזה, כבקעה זו שאין לה שומר והכל פרוץ (לקטן ק:פ).

מַזִּידוּ. כְּתוּבַל אֲרֻכּוֹ וְלֹא אֶלְל רֵאשׁוֹ אֶלְלָא שִׁישׁ אֲרַבְעָה עוֹמֵד מִן הַפֶּתַח עַד הַפִּרְזָה: **מֵרָאשׁוּ**. שֶׁהִיא מִצְוֵי רַחֵב כ' אִמָּה וּסְתַמּוֹ עֶשֶׂר אֲמוֹת כְּדַתָּן [ג.]. וְהִרְחַב מַעֲשֵׂר יִמַּעַט וּנְפִירָה פִּירָהּ בְּאוֹתָהּ סְתִימָה: **לֹא תִפְלוּג עֲלָיו**. לומר דרב מכשר פירלת עשר בלידו דהא רב איקלע לדמחריא כו': **בַּקְעָה מֵאָל**. עַמִּי הָאֲרָרִים הִיוּ וּמוֹזוּלִין בְּמִלֹּת וְהַחֲמִיר עֲלֵיהֶן לַעֲשׂוֹת סִיג לְהִרְחִיקָן מִן הַעֲבִירָה כְּאִדָּם הַגּוֹדֵר בַּקְעָה פְּרוּזָה לְשׁוּמְרָה: **מִצְוֵי עָקוּס**. וּשְׁנֵי פִתְחוֹ לְרֵשׁוֹת הַרְצִים:

תּוֹרָסוֹ כִּמְפּוּלָּשׁ. וּמִצְוֵי הַמְּפּוּלָּשׁ לְרַה"ר נֶרֶץ, נֹרֶת פֶּתַח מִכְאָן וְלַחֵי אוֹ קוֹרֵה מִכְאָן כְּדִלְקָטָן אֲף זֶה נֶרֶץ לְשֵׁנִי פִתְחוֹ לְגַד רֵשׁוֹת הַרְצִים לַחֵי לְכָל רוּחַ וּבַעֲקֻמְמוּתוֹ נֶרֶץ נֹרֶת פֶּתַח דְּפִילוּשׁ שְׁהוּא מְפּוּלָּשׁ לְחִצְרֵי הוּי כִּמְפּוּלָּשׁ לְרַה"ר: **תּוֹרָסוֹ כְּסוּס**. וְאֵין נֶרֶץ בַּעֲקֻמְמוּתוֹ כְּלוֹס אֶלְלָא אֵילוּ עוֹשִׂין לַחֵי לַפְתָּחִין וְאֵילוּ עוֹשִׂין לַחֵי לַפְתָּחִין לֹא מִזְכִּירִין נֹרֶת הַפֶּתַח אֶלְלָא לַפְתָּחִים הַמְּפּוּלָּשִׁין זֶה כִּנְגַד זֶה לְרֵשׁוֹת הַרְצִים. לִ"א תּוֹרָתוֹ כְּסָתוּס תּוֹרַת מִצְוֵי סָתוּס וְנֶרֶץ לַעֲשׂוֹת לַחֵי לַעֲקֻמְמוּתוֹ וְהִיִּינוּ לַחֵי שְׁעוּשִׁים בְּמִצְוֵי סָתוּס זֶה קִבְּלַתִּי מִמּוֹרֵי הַקּוּן וְז"ל: **אִינִימָא בִּיּוֹתַר מַעֲשֵׂה**. שְׂרוּחַצ פִּתְחַת עַקֻמְמוּתוֹ יוֹתַר מַעֲשֵׂר: **זֶהָ יֵימָא שׁוּמָל כְּסוּס**. וְנִיסְגִי בְּלַחֵי אֲטוּ לַחֵי בִּיּוֹתַר מַעֲשֵׂר בְּמִצְוֵי סָתוּס מִי מַהִי. וְלִילִישָׁנָא קַמָּא כִּיוִן דִּיּוֹתַר מַעֲשֵׂר הוּי כְּחַד מִצְוֵי

וְכִי הֵאֵי גִוּוּנָא לֹא לֵימָא שׁוּמָל דְּלֹא מְפּוּלָּשׁ הוּא: אֶלְלָא לֹאָו נַעֲשֵׂה. אֶלְמָא פִּירְלַת דְּרַדִּין לִרְב בְּאַרְבַּעַה: **מַכְלָל דְּרַב הוּנָא**. אִפִּי' בְּפִירְזָה דְּלֹא בַקְעֵי רִבִּים כְּגוֹן שְׁפִרְזָה לַמְּקוֹס מְטוּנָן אוֹ לַמְּקוֹס מְקוּלָּקַל בַּפְתָּחִים וְיִטִּין וְאֵין דְּרָךְ רִבִּים מְצוּיִים לַעֲצוֹר בְּאוֹתָהּ פִּירְזָה אֲסַר נַמִּי בְּאַרְבַּעַה: **מ"ש מדר' אמי ומרדכ אפי**. דְּאִמְרִינָן לַעֲלִי [ה.]. אִסּי יֵשׁ שֶׁס פֶּס אֲרַבְעָה מַחִיר פִּירָהּ עַד עֶשֶׂר אֶלְמָא פִּירְלַת מִצְוֵי מַזִּידוּ בַּעֲשֵׂר: **הַסּ דְּאִיבָא גִידוּדִי**. שְׁנַשְׁחִיר מִן הַכּוֹתֵל בִּסְסוּד ג' אוֹ ד' כִּי טַפְחִים גּוֹבֶה עַל כָּל פִּי הַפִּירְזָה שְׁאִינָה נּוֹחֶה לַעֲצוֹר זֶה: **הַכָּא**. דְּאִסְרָנָא אֲנָא בְּדִלְכִּא גִידוּדִי. גִּידוּד לָשׁוֹן שְׁפָה: ר"ש. מִשְׁמַע רַחֵב שֶׁ עֶשְׂרָה אִמָּה וְעִיר שְׁמֵנוּיִין זֶה שְׁשִׁים רִיבּוּא וְאֵין זֶה חוּמָה (אוֹ) **ה** שְׁהִי ר"ה שְׁלֵה מִכוּוִן מַשְׁעֵר לְשַׁעַר שִׁיחָא מְפּוּלָּשׁ דּוּמָה לְדִגְלֵי מַדְבַּר: **נֹרֶת הַפֶּתַח מִכְאָן**. בְּרֵאשׁוֹ אֶחָד: וְלַחֵי וְקוֹרֵה. בְּסוּף הָעִיר: **יִסַּר עַל כֵּן**. לַעֲלִי מִינִיָּה אִיירִי בְּצוּנָה עֲלִיָּה מִצִּית לְבִית שְׁבַשְׁנִי לִידֵי רַה"ר וְכֵן גִּשְׁרִים הַמְּפּוּלָּשִׁין לְרַה"ר דְּשַׁרִּי ר' יְהוּדָה לְטַלְטוּלֵי תוֹתִיָּה מִשּׁוּם פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וּסְתַם בִּפ' כָּל גִּגּוֹת הָעִירִי' וְקֹאמֵר בְּצִרִיתָא יֵתַר עַל כֵּן אֲפִילוּ הֵיכָל דְּלִיכָא פִּי תַקְרָה הוּאִיל

נַמִּי קֶשֶׁה דְּאִף יוֹעִיל לַחֵי מַנָּד אֶחָד אוֹ אִפִּי' נֹרֶת הַפֶּתַח בִּיּוֹתַר מַעֲשֵׂר הֵאֵ אִית לִיָּה לִרְב אַע"פ שִׁישׁ לוֹ נֹרֶת הַפֶּתַח נֶרֶץ לַמַּעַט אֶבֶל אִי אַעֲקֻמְמוּתוֹ קֹאִי כְּדִפִּירֶשׁ רַש"י אִתִּי שְׁפִיר לִרְב דְּסָגִי בְּנֹרֶת הַפֶּתַח אִפִּי' בִּיּוֹתַר מִי' הוּאִיל וּפְתַחֵי מִצְוֵי הַפְתּוּחִים לְרַה"ר לֹא הוּו יוֹתַר מַעֲשֵׂר * דִּהָא ז"ה מַהֵי מִן הַתּוֹרָה אֲפִילוּ לִרְב בִּיּוֹתַר מִי' כְּדֹאמְרִינָן לְקַמֵּן (ד' יא). גִּבִּי כִלְאִים וְנִמְיָהוּ יֵשׁ לְחַתּוֹ דְּהוּי נַמִּי מִנִּי פִרְץ לִרְב אֶלְל דְּמַקְשָׁה אֲלִיבָא דְּשׁוּמָל טַפִּי בַּפְּשִׁיטוֹת וְעוֹד יֵשׁ רִאִיָּה * מֵהֵהוּא מִצְוֵי עָקוּס דְּהוּה בְּנֶהֱרַדְעָא כו' וְאֲזַכְרִיכּוֹ דְּלַתוֹת וּפִירַש"י עָקוּס כְּמִין ח' וְנֶרֶץ ז' דְּלַתוֹת לִשְׁנֵי עַקֻמְמוּתִי דְּאִי לֹאָו הִכִּי דִי בְּדִלַת אֶחָת וּמִיָּהוּ ר"ח גִּרִּים וְאֲזַכְרִיכּוֹ דְּלַת וְכֵן כְּתוּב צְרוּב סְפָרִים וְאֲפִילוּ גִרְסִין דְּלַתוֹת * אִיבָא לְמִימַר דְּמְפּוּלָּשׁ גְּמוּר הוּו עָקוּס בְּאִמְנַע כּוֹס וּפְתוּחַ בְּשִׁלְשָׁה פִתְחִים לְרַה"ר דְּמַמָּה נִפְסָךְ נֶרֶץ לַעֲשׂוֹת דְּלַתוֹת וְגִבִּי מִצְוֵי הָעֶשְׂוִי כְּנִדָּל (לְקַמֵּן ד' ח): מִשְׁמַע נַמִּי כְּפִירוֹשׁ רַה"ר זֶהָ כְּפִי' הַקּוּנֵט' אֶבֶל אִי קֹאִי הֵאֵ דְּקֹאמֵר עוֹשֶׂה ז"ה לְכוּלְהוּ פִּי' לְגַד מִצְוֵי הַגְּדוּל וְאִידִךְ גִּיסָא מִשְׁתַּרִּי בְּלַחֵי וְקוֹרֵה הִיִּינוּ לְגַד לְשׁוֹן אִידִךְ גִּיסָא לֹא אִתִּי שְׁפִיר וְאֵין לְתַמּוּה לְמַה יְהִיָּה מִצְוֵי עָקוּס חֲמוּר מִמְּפּוּלָּשׁ גְּמוּר דְּסָגִי בְּז"ה וְלַחֵי אֶחָד דְּבַעֲיָן שִׁירָה ז"ה כָּל בְּנֵי הַמִּצְוֵי: **בִּיַּצֵּד מַעֲרִבִין דְּרָךְ רַה"ר**. פ"ה רַה"ר רַחֵב י"ו אֲמוֹת וּמְפּוּלָּשׁ מִשְׁנִי כְּדֵידִים מַשְׁעֵר לְשַׁעַר וּמִצְוִיָּין זֶה שְׁשִׁים רִבּוּא וְכֵן יֵשׁ בְּזֶה"ג דְּבַעֲיָן דְּרִיסָת ס' רִבּוּא וְקֶשֶׁה לְר"ת דְּבַשְׁבַּת בִּפ' הוּזָרַק (ד' נט). אֲמַר דְּעִגְלוֹת הוּו תַּחֲתִיָּהן וְצִנְיָהן רַה"ר וּתַחֲתִיָּהן לֹא הִיו ס' רִבּוּא וְאוֹמַר ר"י דְּמ"מ דִּרְכֵּן הִיָּה לְלֹאֵת וְלָבֹא בְּאוֹתוֹ דְּרָךְ וְעוֹד הַקֶּשֶׁה דְּבִדְגְלֵי מַדְבַּר הוּו טָף וְנִשִּׁים לֹאִין מִסְפֵּר וְכֵן קֶשֶׁה מַעֲרַב רַב וִישׁ לומר דְּלֹא גַמְרִי' מִמֶּשְׁכֵּן אֶלְלָא מִילְתָּא דְּכַתִּיבָא בַּמִּסְפָּרִס: **וְלֶרֶץָּי** וְקוֹרֵה **מִכְאָן**. אֲף עַל גַּב דְּלַחֵי לֹא מַהֵי בִּיּוֹתַר מַעֲשֵׂרָה יַעֲשֶׂה לַחֵי רַחֵב עַד שִׁיתַּמַּעַט הָאִוִּיר מַעֲשֵׂרָה: **יִתְנָה עָלָּ בֵּן אֲמַר ר' יְהוּדָה**. פִּירֶשׁ הַקּוּנְטֵרֶס לַעֲלִי מִינִיָּה אִיירִי בְּצוּנָה עֲלִיָּה כו' דְּשַׁרִּי ר' יְהוּדָה לְטַלְטַל תַּחֲתִיָּה מִשּׁוּם פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וּסְתַם וְקֹאמֵר בְּצִרִיתָא יֵתַר עַל כֵּן אֲמַר ר' יְהוּדָה אַע"ג דְּלִיכָא פִּי תַקְרָה שְׂרִי ר' יְהוּדָה הוּאִיל וְאִיבָא ז' מַחֲסוּת מַעֲלִיתָא וְהִכִּי מִשְׁמַע בְּהִדְא בַּחֲסוּפָתָא [בְּמַחֲלֵמִין פ"ו] דֹּאֵהָא קֹאִי יֵתַר עַל כֵּן: מִי

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ו.

אֶחָת וְהֵאֵ אִי אֲפַשֵׁר לְנַמְנָם הֶתֶם נַמִּי הוּאִיל וְלֹאָו אֲדַעֲמִיתִיּהוּ לְבֹא בְּצַת אֶחָת הוּי כְּבִידִי שְׁמִים וי"ל הוּאִיל וְאִי אֲפַשֵׁר לְנַמְנָם אֶלְלָא ע"י טוֹרַח גְּדוּל לֹא הִטְרִיחוּ לְנַמְנָם וְלַמּוּדוּד בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְכֵן מִשְׁמַע מַלְשׁוֹן הַקּוּנְטֵרֶס דְּפִי' דְּרוּב בְּנִי אֲדָם אֵין יְכוּלִים לְנַמְנָם וְהוּי סֶפֶק כְּמֹנָס וְאֲסוּר אוֹ לֹא כְּמֹנָס וּמוֹתַר וְהִי"ר שְׁמַעִיָּה פִי' דְּמִנִּי לְמִימַר דְּצִידִי אֲדָם נַמִּי אִי אֲפַשֵׁר לְנַמְנָם וְהֵאֵ דְּפִרְוֹן כְּעוֹמֵד מוֹתַר מִשּׁוּם דְּהוּי כְּעִין סֶפֶק סְפִיקָא שְׁמָא עוֹמֵד מִרְצָה וְאִפִּי' כִי לֹא נִפִּישׁ וְשׁוּ כִי דְּהִדִּי מוֹתַר וְהַשְׁתֵּא שְׁפִיר קִרִּי לִיָּה סֶפֶק דְּצִרְיָהֶם אֲךְ קֶשֶׁה מִנִּי אִירִיא סֶפֶק דְּצִרְיָהֶם אִפִּי' בְּדֹאורייתָא נַמִּי שְׂרִי כִיוִן דְּהִיטַר קְרוּב מִן הָאִסּוּר דְּמַטַּעַם זֶה בְּעִי לְמִשְׁרִי בְּשַׁחֲטָה בְּמַחֲלָה עַל מַחֲלָה וי"ל דִּהָא דְּשַׁרִּי הֵכָא אִי פְרוּץ נִפִּישׁ הִיִּינוּ בַּח' אֲמוֹת מְזוּמַּנְמוֹת אֶבֶל שְׁמָא יֵשׁ מַעַט יוֹתַר וְאִפִּי' אִי פְרוּץ נִפִּישׁ אִיבָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִׁמָּא קְרוּבָה הִיא וְאִפִּי' מְזוּמַּנְמוֹת הֵאֵ אֲמַר הַקְּרוּבָה אֲפִילוּ קְרוּבוֹת וי"ל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ סָגִי בַּפֶּתַח אֶסְרָא ד' אֲמוֹת וְלִכֵּן לֹא שְׂרִי אֶלְלָא בַּסֶּפֶק דְּצִרְיָהֶם וְאִם תֹּאמַר דְּבַפְרָק ז' דְּבִזְכוּרוֹת (ד' י:). אֲמַר נִמְנָא מִכוּוִן בִּין שְׁנֵי עֵיירוֹת לְרַצְנָן יְצִיאוּ עִגְלָה אֶחָת וְיִתְּנוּ וְהַשְׁתֵּא כָּל אֶחָת תִּצִּיא עִגְלָה לַעֲמָלָה דְּשִ

עין משפט
נר מצוה

לֹא אֶמְנִי פִּי־ךָ מִהֲלִי שַׁמֵּת הַלֵּכָה אֶת־מִסַּג עֲשִׂין דְּרַבְנָן אֶת־טוֹשֵׁעִי אִתָּהּ כִּי שְׂמָהּ סַפְיָן זַבְנָהּ וְכִי שַׁמֵּת סַפְיָן זַבְנָהּ:
לֹא בִּג מִיִּי פִּיִּי מִהֲלִי שַׁמֵּת הַלֵּכָה גִּמְסָג שֵׁשׁ טוֹשֵׁעִי אִתָּהּ כִּי שַׁמֵּת סַפְיָן אֶ:
לֹא דָה מִיִּי שֵׁשׁ הַלֵּכָה י מְסָג שֵׁשׁ טוֹשֵׁעִי שֵׁשׁ סַפְיָן זַבְנָהּ:

רב ניסים גאון

כאן קורם בת קול כאן לאחר בת קול. בפרקין לקמן אמרו יצתה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל. ובגמ' דבני מערבא הוינן יצתה בת קול, ר' בבי בשם ר' יוחנן ביבנה יצאתה בת קול, ור' יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול, בבבא מציעא בפר' הוהב אפרי עמד ר' יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא לאמר. וכבר פירשנוהו בברכות.

רבינו חננאל

מי שיש לו שני בתים ששני צידי רה"ר עושה להו מיכן ולחי מיכן וכו'. עד אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך. וכי תימא בכך הוא דלא מערבא. כלומר בלחי או קורה, הא בדלתות מיערב אע"ג דאינן נעלות. והאמר ר' יוחנן ירושלים אילמלא דלתותיה נבעלות בלילה חייבין עליה משום רה"ר. פי' אע"פ שיש לה דלתות, אילו נלא היו דלתות נבעלות המטלטל בחובה חייב משום מטלטל ברשות [הרבים], וכן אבולי דמחוזא. ופרקי רב יהוד' הא דתנו רבנן לאו מערבין רשות רה"ר. עממא קתני, הכי קתני כיצד מערבין מבואות המפולשין לרה"ר. עושה צורת הפתח מיכן ולחי או קורה מיכן. תנניה אומר (בית שמאי אומר) נבי' אומרין] עושה דלת מיכן ולחי או קורה מיכן. ויכין דאוקימנא במבואות המפולשין לרשות הרבים אמר רב הלכה כח"ק, ושמואל אמר הלכה כתנניה. איבעיא לחנניה ואליבא דבי' צריך לנעול. ופשטנא אינו צריך מיהו צריך להיות דלתות ראויות לנעול, ואם אינו נעול לא חיישין. פי' מוגפת סגורות כגון גיפוז דלתות. טימי סתומות טמונות. אבולי בשלשן יון מבואות, פי' עקום. להרפיה עטיפה. ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא דרמו עליה חומריה דרב. דאמר תורתו כמפולש. וחומרי דשמואל דאמר הלכה כחנני, ואצרכוה דלת. ומדשקלי' וטרו (כ)שמואל דאמר הלכה כחנניה ש"מ הלכה כשמואל בהא. ואקשינן ומי עבדינן כחתי' חומרי, והתניא לעולם הלכה כבית הלל והרוצה לעשות כבי"ש עושה כבי"ה עושה, ובלבד שלא יעשה כקולי זה וכקולי זה וחומרי זה.

ו:

מי שיש לו שני בתים בו'. פי' שתי חצירות דאין מבוי יתיר בלחי עד שיהו חצירות פתוחות לתוכו ובתוספתא גרסי' זהדיא ז' חצירות: **וכי תימא בכך הוא דלא מערבא בו'.** משמע דמסיק דאפי' בדלתות לא מערבא ואם כן איירי צרה"ר גמורה רוחב ט"ז אמות

וקשה לקמן בפירקין (ד' י.) אמרינן דלכל היותר לא התיר ר' יהודה אלא עד י"ג אמה ושליש וי"ל דמעיקרא ס"ד ולאי דמייירי ר' יהודה ברוחב ט"ו אמה אצל לפי המסקנא דמשני כיצד מערבין מבואות המפולשות הכי נמי הויא דיתר על כן איירי במבוי המפולש ואין רוחב ט"ו ובכך הוא דלא מערבא הא בדלתות מערבא ולא קשה מירושלים דהוי רוחב ט"ו אמה ועי"ל דמעיקרא נמי ידע שפיר דלא התיר ר' יהודה אלא עד י"ג אמה ושליש ומ"מ הוי רה"ר גמורה כגון שרשות הרבים אחת משני צדי המבוי רוחב ט"ו אמות ואורך

		
רשות הרבים	רה"ר דרך מבוי	רשות הרבים
		

רה"ר (ה) מהלכין דרך מבוי * דהשתא אפי' במבוי דלא הוי רוחב ט"ז אמות הוי רה"ר גמורה כיון דבשני צדי המבוי הוי רוחב ט"ז אמה כמו צין העמודים דאמר פ"ק דשבת (ד' י.) דהוי רה"ר אע"ג דלא הוי ט"ז אמה אפי' למ"ד התם צין העמודים נידון ככרמלית היינו משום דעמודים הן זו שלא כנגד זה ולא ניחא תשמישמה ולא דמי למבואות המפולשות דהתם רה"ר

		
	חלל	
		

אינה עוברת במבוי אלא ששני רה"ר עוברות אצל הפתחים וי"ל לפי זה אע"ג דלר' יהודה לחי וקורה מהני מדרבנן לי"ג ולרוחב י"ז לא מהני מודה הוא דמדאורייתא אין חילוק צין י"ג לי"ז וקסבר ז' מחילות דאורייתא ולכן פריך מירושלים אע"ג דנחצה י"ז אמה כיון דחייצין עליה משום רשות הרבים מדאורייתא הוא הדין בנחצה י"ג דמדאורייתא אין חילוק ואם תאמר כיון דאית דליה

לרבי יהודה שתי מחילות דאורייתא אמאי אינטריך למימני צנרייתא פרק קמא דשבת (ד' י.) זו היא רשות היחיד גמורה אחרין עמוק עשרה טפחים ורוחב ד' כו' למעוטי דרבי יהודה דיתר על כן הא מדקמני צרישא איזהו רשות הרבים סרטיא ופלטיא ומבואות המפולשות שמעינן שפיר למעוטי דרבי יהודה לדלידיה מבואות המפולשות לא הוו רה"ר הואיל ואיכא ז' מחילות ויש לומר דאי מרישא ה"א דטעמא דר' יהודה לאו משום שתי מחילות אלא משום דקסבר לחי וקורה משום מחילה דאיכא מאן דסבר הכי בפירקין להכי אינטריך זו היא רשות היחיד גמורה למעוטי דרבי יהודה דלא הוי רשות היחיד דלחי וקורה לא חשיבי מחילה:

והאמר רבה בו'. פ"ה דפרקי אמאי דשרינן לחי וקורה מנא אחד ומדמנריך לנעילת דלת אינו נראה לו שהיה מקשה לו דאיכא ללאוקומא נמי צננעלת ואם תאמר כיון דיש לו ז' מחילות ושלישית צננעלת הוי ג' מחילות ולקמן אמר דלכל היותר לצ"ה שלש מחילות דאורייתא ויש לומר לפירושו דהיינו דווקא היכא דאיכא ג' מחילות גמורות הוו דאורייתא אצל הכא דשלישית ע"י דלת רביעית נמי לריך דלת ולר"י נראה דפרקי משום דמשמע ליה דצ"ה לא צעי נעילה וכן אמר בסמוך בצנרייתא לא מפרש בדברי ז"ה נעילה כמו בדברי ז"ש וא"ת והיכי פריך מר' יוחנן דאמר בפרק ז' דהוי אליצא דרבי יהודה דאמר אמו רבים ומצטלי מחינתא ופליגי עליה התם צננן ויש לומר דפרקי כי היכי דלר' יהודה צסם ד' מחילות דלא חשיבי ליה מנריך נעילה הכי נמי ז' מחילות דלא חשיבי לרבנן יהיה לריך נעילה וכן משמע בפרקי שני (ד' כג.) דשתי מחילות לרבנן כשם ד' מחילות לרבי יהודה: **וימי עבדינן בתרי חומרי.** ואם תאמר ומאי סלקא דעתך השתא כיון דלא סתרו אהדדי וכי משום דהלכתא כוותיה צמד דוכתא יהא הלכה כמותו בכל מקום ובכמה מקומות קיימא לן כמר צהא וכמר צהא ויש לומר דלא דמי דהאי מבוי שרי צ"ה לכולי עולמא וליכא מאן דמנריך דלתות: **כאן לאחר בת קול.** ואם תאמר מאי שנא דלא קיימא לן כנת קול דרבי אליעזר דהוצב (צ"מ ד' טז.) ויש לומר דהתם לא ילאה אלא לצדודי כדמוכח התם ועוד דהתם היתה כנגד רבים והתורה אמרה אחרי רבים להטות אצל הכא אדרבה בית הלל הו רוצא ולא הוצרכו צת קול אלא משום דבית שמאי (י) הוו חריפי טפי ואם תאמר אם כן מאי קאמר ר' יהושע היא דאמר אין משגיחין צבת קול הלא לא אמר רבי יהושע אלא אצת קול דר"א וי"ל דלא צשמים היא משמע דאין להשגיח כלל צשום צת קול: כגון

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

הואיל ואיכא שתי מחילות מעלייתא מחילת הבית מכאן ומחילת צית השני מכאן סגי צתקנתא פורתא: **לחי מכאן.** אכל פאת הבית האחד: **ולחי מכאן.** אכל פאת השני לאותו בית עצמו והויא סתימה לשני ראשי רשות הרבים ומותר לטלטל מבית לבית: **ירושלים.**

רשות הרבים שלה מכוון משער לשער ומפולש ויש צה דריסת ששים ריבוא ורחב שש עשרה אמה ואילמלא שנועלין דלתותיה בכל לילה חייצין אצל נעילת דלתות משויא לה כחצר של רבים ומערבין את כולה וכל זמן שלא עירצו הויא כרמלית ולא מיחייבי עליה והכי נמי אמרינן בפרק צתרא (לקמן קא.) דירושלים כרמלית היא: **אצולי דמחוזא.** שערי העיר מכוונים זה כנגד זה והיו צה ששים ריבוא: **חייצין עליה כו'.** אלמא נעילת דלתות צעינן בכל לילה והכא קתני עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן לבית הלל: **לריך לנעול.** אותו דלת יחיד: **אצולי דנהרדעא.** ראשי מבואות מפולשין לרשות הרבים הוו: **דעימן עד פלגייחו צעפרא.** סתומות עד חציין צעפר ואין אדם יכול לנעולן מפני העפר. טיימן כמו טמונין פלשתאי (בראשית טו.): **מגופות היו.** לא היו כולן פתוחות אלא סגורות ופתוחות צמקתא. מגופות כמו הגפת דלתות (ערכין ד' יב.): **מבוי עקום.** שני פתחי מפולשין לרשות הרבים אחת כגון זה: **ואלכרכוז דלתות.** צשני עקמומיותו: **חורטו כפולא.** וכאן שני פילושין דרה"ר יש: **הלכה כס"ק.** דלא צעי דלת אלא צ"ה: **צס קול** לקמן בפירקין (ד' יג.) שילאה צת קול ואמרה הלכה כצית הלל: **ורבי**

והאמר רב הלכה כת"ק כשמואל דאמר הלכה כחנניה והאמר שמואל תורתו כסתום כרב דאמר תורתו כמפולש ומי עבדינן בתרי חומרי והא תניא " לעולם הלכה כבית הלל והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה כדברי בית הלל עושה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב אומר ”הכסיל בחשך הולך אלא אי כב"ש כקוליהון וכחומריהון אי כב"ה כקוליהון וכחומריהון הא גופא קשיא אמרת לעולם הלכה כב"ה והדר אמרת הרוצה לעשות כדברי ב"ש עושה ל"ק כאן " קודם בת קול כאן לאחר ב"ק ואיבעית אימא הא והא לאחר בת קול ורבי

לרבי יהודה שתי מחילות דאורייתא אמאי אינטריך למימני צנרייתא פרק קמא דשבת (ד' י.) זו היא רשות היחיד גמורה אחרין עמוק עשרה טפחים ורוחב ד' כו' למעוטי דרבי יהודה דיתר על כן הא מדקמני צרישא איזהו רשות הרבים סרטיא ופלטיא ומבואות המפולשות שמעינן שפיר למעוטי דרבי יהודה לדלידיה מבואות המפולשות לא הוו רה"ר הואיל ואיכא ז' מחילות ויש לומר דאי מרישא ה"א דטעמא דר' יהודה לאו משום שתי מחילות אלא משום דקסבר לחי וקורה משום מחילה דאיכא מאן דסבר הכי בפירקין להכי אינטריך זו היא רשות היחיד גמורה למעוטי דרבי יהודה דלא הוי רשות היחיד דלחי וקורה לא חשיבי מחילה:

והאמר רבה בו'. פ"ה דפרקי אמאי דשרינן לחי וקורה מנא אחד ומדמנריך לנעילת דלת אינו נראה לו שהיה מקשה לו דאיכא ללאוקומא נמי צננעלת ואם תאמר כיון דיש לו ז' מחילות ושלישית צננעלת הוי ג' מחילות ולקמן אמר דלכל היותר לצ"ה שלש מחילות דאורייתא ויש לומר לפירושו דהיינו דווקא היכא דאיכא ג' מחילות גמורות הוו דאורייתא אצל הכא דשלישית ע"י דלת רביעית נמי לריך דלת ולר"י נראה דפרקי משום דמשמע ליה דצ"ה לא צעי נעילה וכן אמר בסמוך בצנרייתא לא מפרש בדברי ז"ה נעילה כמו בדברי ז"ש וא"ת והיכי פריך מר' יוחנן דאמר בפרק ז' דהוי אליצא דרבי יהודה דאמר אמו רבים ומצטלי מחינתא ופליגי עליה התם צננן ויש לומר דפרקי כי היכי דלר' יהודה צסם ד' מחילות דלא חשיבי ליה מנריך נעילה הכי נמי ז' מחילות דלא חשיבי לרבנן יהיה לריך נעילה וכן משמע בפרקי שני (ד' כג.) דשתי מחילות לרבנן כשם ד' מחילות לרבי יהודה: **וימי עבדינן בתרי חומרי.** ואם תאמר ומאי סלקא דעתך השתא כיון דלא סתרו אהדדי וכי משום דהלכתא כוותיה צמד דוכתא יהא הלכה כמותו בכל מקום ובכמה מקומות קיימא לן כמר צהא וכמר צהא ויש לומר דלא דמי דהאי מבוי שרי צ"ה לכולי עולמא וליכא מאן דמנריך דלתות: **כאן לאחר בת קול.** ואם תאמר מאי שנא דלא קיימא לן כנת קול דרבי אליעזר דהוצב (צ"מ ד' טז.) ויש לומר דהתם לא ילאה אלא לצדודי כדמוכח התם ועוד דהתם היתה כנגד רבים והתורה אמרה אחרי רבים להטות אצל הכא אדרבה בית הלל הו רוצא ולא הוצרכו צת קול אלא משום דבית שמאי (י) הוו חריפי טפי ואם תאמר אם כן מאי קאמר ר' יהושע היא דאמר אין משגיחין צבת קול הלא לא אמר רבי יהושע אלא אצת קול דר"א וי"ל דלא צשמים היא משמע דאין להשגיח כלל צשום צת קול: כגון

מסורת הש"ס

(א) לקמן כב. קא., (ג) גידי הרא"ש רב הונא], (א) [גידי רי"ף ורא"ש או קורה], (ד) [גידי הרא"ש ואליצא דכ"ה], (ס) לקמן ח. י. ר"ה יד: חולין מג: [מוס' סוכה פ"ב ה"ד מוס' עדיות פ"ב ה"ג], (י) [עיין מוס' ערכין כ: ד"ה מי שחציין], (ח) [יבנותו יד.],

תורה אור השלם

1. החכם עיניו בראשו והבסיל בחשך הולך וידעתי גם אני שמקרה אקור יקרה את כלם: קהלת ב יד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכו' תימא וכו' ואורך רס"ר מהלכת דרך מבוי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וכו"ת וכו' הדחתא אפילו בסמוך דלא חיי הורב י"ז אמת. עיין לקמן דף נט ע"א מוס' ד"ה עיר של יחיד:

מוסף רש"י

מי שהיו לו שני בתים משני צידי רה"ר. יז כנגד זו, עושה לחי מכאן ולחי מכאן. צשמי פאות של אחד מן הבתים להיכר צענלא, דקסבר ר' יהודה ז' מחילות הוו רה"י מדאורייתא והא איכא שמי מחילות מעלייתא, מחילות של ז' בתים (שבת יא.). ירושלים וכו' חייבין עליה משום רה"ר. דעיר של רבים היא, שאוכלטין הרבה צאן לה, אכל עכשיו דללתותיה ננעלות לאו רה"ר, שאינה כגלי מדבר, שהוא דרך פתוח כל שעה (לקמן קא.).

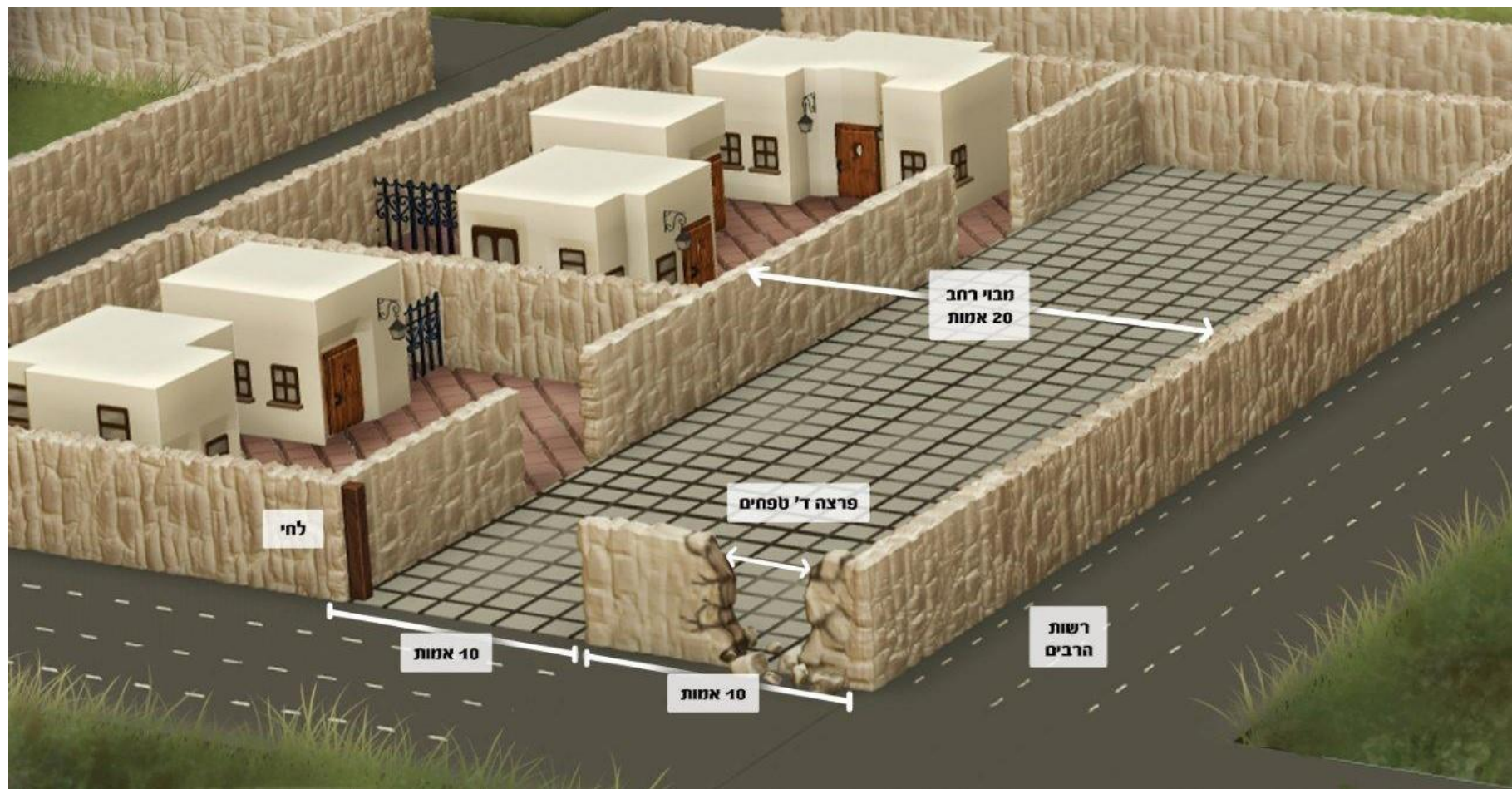
תמונות למסכת עירובין דף ו'

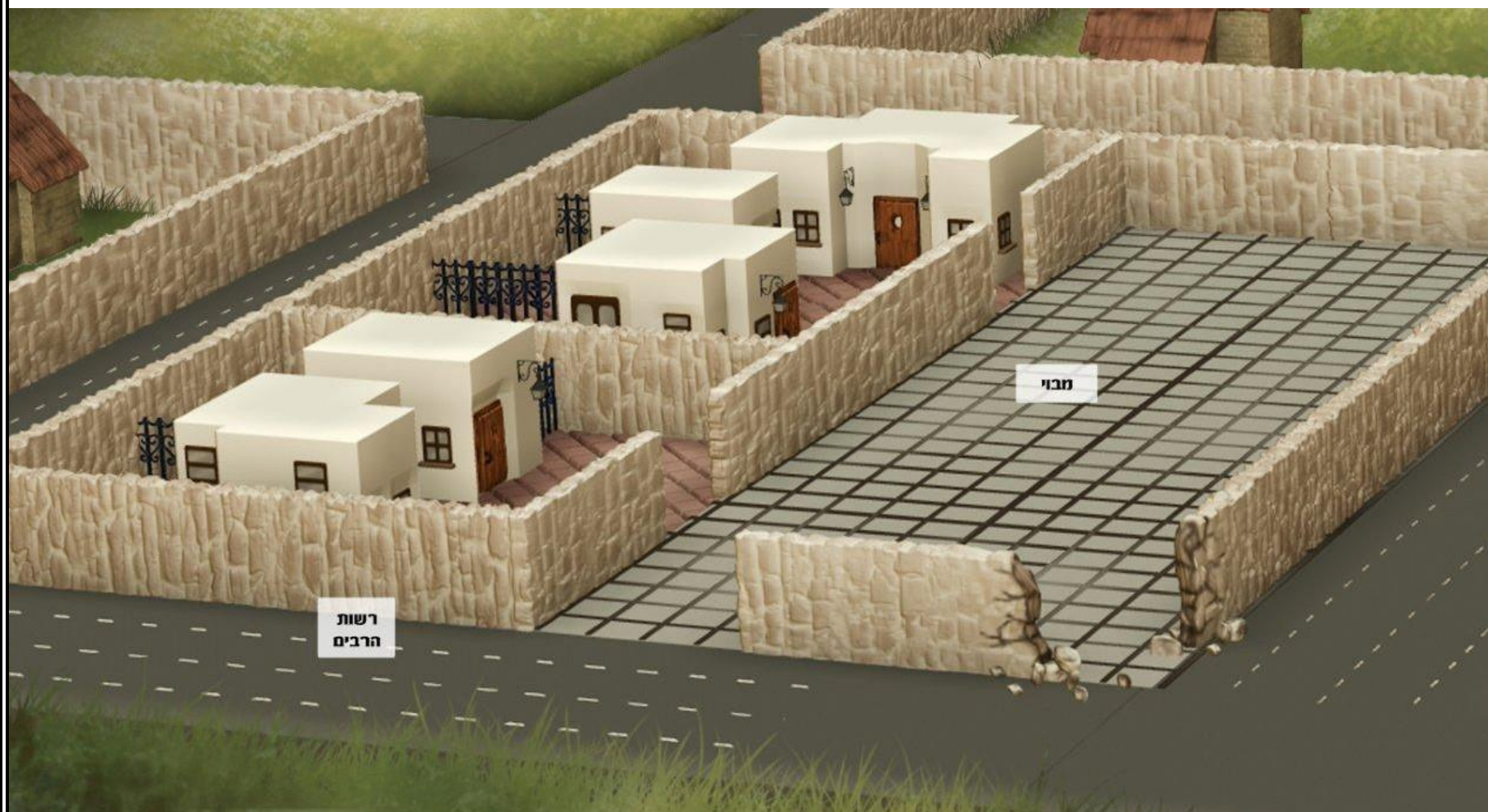
מבוי שנפרץ מצידו, [נפסל] בעשר

[ו.] מבוּי שנפרץ... מראשו בארבעה

כגון שנפרץ בקרן זוית

ורב הונא אמר, אחד זה ואחד זה בארבעה [אף בצד המבוי נפסל בפירצת ארבעה
טפחים]

מבוי עקום, לשמואל הוי כמבוי סתום, וסגי בלחי מכאן ולחי מכאן

כיצד מערבין רשות הרבים [למסקנת הגמ' בעמוד ב', מדובר במבוי מפולש משני ראשיה לרשות הרבים] לתנא קמא עושה צורת הפתח מכאן ולחי [או קורה] מכאן

